

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 207/2018

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τμήμα Ε'

Συνεδρίαση της 21^{ης} Νοεμβρίου 2018

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Βασιλική Πανταζή, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Σταύρος Σπυρόπουλος, Γεώργιος Γρυλωνάκης, Ιωάννης Χατζηνέκουρας, Νομικοί Σύμβουλοι.

Εισηγητής: Σπυρίδων Μαυρογιάννης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο)

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 86172/1-11-2018 έγγραφο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων/Γεν Δ/ση Αντεγκληματικής και Σωφρονιστικής Πολιτικής/Δ/ση Οργάνωσης και Λειτουργίας Καταστημάτων Κράτησης/Τμήμα Υπηρεσιακής Κατάστασης Σωφρονιστικών Υπαλλήλων, Επιμελητών Ανηλίκων και Επιμελητών Κοινωνικής Αγωγής.

Ερώτημα: Ερωτάται εάν είναι δυνατόν να επανέλθει στην υπηρεσία ο παραιτηθείς τέως υπάλληλος Ν.Σ., ο οποίος υπέβαλε σχετικό αίτημα, ισχυριζόμενος ότι η παραίτησή του ήταν προϊόν πλάνης ως προς τη δυνατότητα επανόδου του στην υπηρεσία αλλά και πνευματικής διαταραχής που περιόριζε ουσιαστικά τη βούλησή του.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε') γνωμοδότησε ως εξής :

Ιστορικό

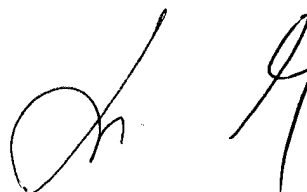
Από το έγγραφο της ερωτώσης υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Ο Ν.Σ., υπάλληλος της Δημοτικής Αστυνομίας του Δήμου Αθηναίων και τεθείς σε διαθεσιμότητα λόγω κατάργησης της θέσης του, μετατάχθηκε στον κλάδο ΔΕ Φύλαξης, στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού με τη 35575/16-4-2014 (Γ' 508) απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης. Με τη 16824/6-3-2018 (Γ' 277) πράξη του ΥΔΔΑΔ διαπιστώθηκε η λύση της υπαλληλικής του σχέσης, λόγω υποβολής από αυτόν των 7720/6-2-2018 (πρώτης) και 11667/22-2-2018 (δεύτερης) παραιτήσεών του.
2. Με την από 9-10-2018 αίτησή του προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο ως άνω ζητά την επαναφορά του στην υπηρεσία, επικαλούμενος ακυρότητα της περί παραίτησης βούλησής του, λόγω πλάνης περί τα πράγματα και πνευματικής διαταραχής του, κατά το χρόνο της υποβολής της .
3. Ενόψει των ανωτέρω, προκύπτει ο προβληματισμός της Υπηρεσίας, ως προς τη δυνατότητα επαναφοράς του ως άνω στην υπηρεσία.

Νομοθετικό Πλαίσιο

4. Στις διατάξεις του άρθρου στο άρθρο 148 του ν. 3528/2007 (Α' 54) «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.», ορίζονται τα εξής:

*«1. Η παραίτηση αποτελεί δικαίωμα του υπαλλήλου και υποβάλλεται εγγράφως. Αίρεση, όρος ή προθεσμία στην αίτηση παραίτησης θεωρούνται ότι δεν έχουν γραφεί.
2. ... 3. ... 4. Ο υπάλληλος μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός από την υποβολή της αίτησης παραίτησης μπορεί να την ανακαλέσει εγγράφως, εφόσον αυτή δεν έχει γίνει αποδεκτή σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο. 5. Η αίτηση παραίτησης γίνεται αποδεκτή με πράξη που εκδίδεται από το Αρμόδιο όργανο και δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. ... Για τη λύση της*

υπαλληλικής σχέσης εκδίδεται διαπιστωτική πράξη, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. 6. ...».

5. Στις διατάξεις των άρθρων 131, 140, 141, 143 του ΑΚ ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 131

«Η δήλωση της βούλησης είναι άκυρη αν, κατά το χρόνο που έγινε, το πρόσωπο δεν είχε συνείδηση των πράξεών του ή βρισκόταν σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιόριζε αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του...».

Άρθρο 140

«Αν κάποιος καταρτίζει δικαιοπραξία και η δήλωσή του δεν συμφωνεί, από ουσιώδη πλάνη, με τη βούλησή του, έχει δικαίωμα να ζητήσει την ακύρωση της δικαιοπραξίας».

Άρθρο 141

«Η πλάνη είναι ουσιώδης όταν αναφέρεται σε σημείο τόσο σπουδαίο για την όλη δικαιοπραξία, ώστε, αν το πρόσωπο γνώριζε την πραγματική κατάσταση, δεν θα επιχειρούσε τη δικαιοπραξία».

Άρθρο 143

«Εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, πλάνη που αναφέρεται αποκλειστικά στα παραγωγικά αίτια της βούλησης δεν είναι ουσιώδης».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

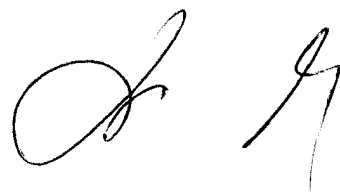
Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος (ή της Ολομέλειας) από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

6. Η παραίτηση αποτελεί έναν από τους λόγους λύσης της υπαλληλικής σχέσης, είναι δε δικαίωμα του υπαλλήλου, δεδομένου ότι η υπαλληλική σχέση είναι εθελούσια (άρθρ. 4§4, 103§§2,4, 104§1 του Συντάγματος, άρθρ. 14, 18, 19 ΥΚ). Η προς τούτο δήλωση της βούλησης του υπαλλήλου πρέπει να προέρχεται από πρόσωπο που έχει συνείδηση των πραττομένων, δεν στερείται της λογικής, εξαιτίας πνευματικής νόσου (ΑΠ 1687/2002 ΝοΒ 2003.1219) και να είναι απαλλαγμένη από ελαττώματα που αποκλείουν την ελεύθερη διαμόρφωσή της (ΣΤΕ 2873/2006, 2316/1989, 3285/1986,

4300/1983, 1323/1974). Δικαίωμα έγγραφης ανάκλησης της παραίτησης προβλέπεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός μήνα από της υποβολής της, εφόσον δεν έχει γίνει αποδεκτή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 148 ΥΚ. Αντιθέτως, ο ΥΚ δεν προβλέπει διαδικασία ανάκλησης της υποβληθείσας παραίτησης, ούτε από τον υπάλληλο, ούτε από τη Διοίκηση, μετά την αποδοχή της (ΣΤΕ 3925/1994, Γνωμ ΝΣΚ 45/2010).

7. Εν τούτοις, έχει γίνει δεκτό ότι επιτρέπεται η ανάκληση της παραίτησης, τόσο από τον υπάλληλο, όσο και από τη Διοίκηση, σε περίπτωση που η περί παραιτήσεως βούληση είναι, κατά τα ως άνω, ελαττωματική. Στα παρακωλυτικά στοιχεία της ελεύθερης διαμόρφωσης της βούλησης περιλαμβάνεται και η πλάνη, δηλαδή η εσφαλμένη γνώση της απαιτούμενης πραγματικής κατάστασης για τον προσδιορισμό της βούλησης (Μπαλής «Γεν. Αρχαί» εκδ. 8η παρ. 42 σελ. 132), η οποία απαιτείται να είναι ουσιώδης, δηλαδή να αναφέρεται σε τόσο σημαντικό και σπουδαίο στοιχείο της κατάστασης στην οποία πρόκειται να περιέλθει ο υπάλληλος μετά τη λύση της σχέσης του με το Δημόσιο, ώστε αυτός, αν το γνώριζε, να μην προέβαινε στη δια της αίτησης εκφρασθείσα δήλωση παραίτησης (ΣΤΕ 3554, 3550/1988, 3957/1978, Γνωμ ΝΣΚ 134/2015, 222/2013, 45/2010, 28/2002, 658/1999, 309/1992, 689, 13/1989, 887/1987, 247/1982). Προς την πλάνη, εξομοιούται και η άγνοια, δηλαδή η έλλειψη γνώσης της απαιτούμενης πραγματικής κατάστασης για τον προσδιορισμό της βούλησης, με την προϋπόθεση ότι αυτή δεν είναι συνειδητή από μέρος του δηλούντος (Μπαλής ε.α. παρ. 42 σελ. 137, Γεωργιάδης-Σταθόπουλος κατ' άρθρο ερμηνεία ΑΚ τόμος 1ος σελ. 209, ΕφΔωδ 16/1972 Αρμ. 26.441).

8. Περαιτέρω, έχει επίσης γίνει δεκτό ότι, παρά το ότι πλάνη αναγόμενη στα παραγωγικά αίτια της βουλήσεως δεν θεωρείται, κατ' αρχάς, ουσιώδης κατά το αστικό δίκαιο (αρθρ. 143 ΑΚ), αν μνημονεύονται γεγονότα που μπορεί να εκτιμηθούν ως δικαιολογούντα την περί παραιτήσεως βούληση του υπαλλήλου και αυτά αποδεικνύονται μεταγενεστέρως ανακριβή, θεμελιούται πλάνη και νομική ελαττωματικότητα της βουλήσεως του παραιτουμένου και δικαιολογείται η ανάκληση της παραιτήσεως (Γνωμ ΝΣΚ 576/2002, 580/2001, 430/1997). Ειδικότερα, έχει, κατά περίπτωση, κριθεί, ότι η αδυναμία συνταξιοδότησης, μετά τη λύση της υπαλληλικής σχέσης, συνιστά ουσιώδες στοιχείο της κατάστασης στην οποία πρόκειται να περιέλθει ο υπάλληλος μετά την παραίτηση και η περί αυτής πλάνη είναι ουσιώδης

(Γνωμ ΝΣΚ 134/2015, 535/2012, 393-395/2012, 45/2010, 207/2001, 442/1999, 430/1997, 309/1992). Ομοίως, έχει γίνει δεκτό ότι ουσιώδες στοιχείο, κατά τα ανωτέρω, μπορεί να είναι και το ύψος της σύνταξης που θα λάβει ο παραιτηθείς (Γνωμ ΝΣΚ 356/2004, 23/2005, 28/2002, 727/1991), εκτός αν η διαφορά του ύψους της σύνταξης είναι μικρή, πράγμα που καθιστά το στοιχείο αυτό μη ουσιώδες (Γνωμ ΝΣΚ 23/2005, 28/2002). Η δε επίκληση από τον υπάλληλο, ενώπιον της Διοίκησης, της συνδρομής πλάνης, κατά τα ως άνω, αρκεί να γίνεται προς στήριξη του αιτήματός του περί ανάκλησης της πράξης αποδοχής της παραίτησης (πρβλ. ΣτΕ 3925/94).

9. Περιλαμβάνεται επίσης στα παρακωλυτικά στοιχεία της ελεύθερης διαμόρφωσης της βούλησης και η κατά το χρόνο αυτής (βούλησης) έλλειψη συνείδησης των πράξεων του προσώπου, ή συνδρομή ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του. Έλλειψη συνείδησης τωνπραττομένων συνιστά η παροδική διατάραξη, μη οφειλόμενη σε πνευματική νόσο, υφίσταται δε όταν λείπει η δύναμη προς διάγνωση της ουσίας και του περιεχομένου της επιχειρούμενης πράξης συνεπεία λ.χ. βαριάς μέθης, υψηλού πυρετού, επενέργειας τοξικής ουσίας, ύπνου, ύπνωσης. Αντιθέτως, η ψυχική ή διανοητική διατάραξη που περιορίζει τη λειτουργία της βούλησης μπορεί να είναι παροδική ή διαρκής, πρέπει δε επίσης να αποδεικνύεται ότι υφίστατο κατά το χρόνο επιχείρησης της πράξης (Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, κατ' άρθρο ερμηνεία ΑΚ τόμος 1ος άρθρο 131 II αρ. 2-3). Η απόδειξη της ανικανότητας αυτής βαρύνει εκείνον που την επικαλείται, τα μέσα δε απόδειξης δεν μπορεί να είναι παρά ιατρικές γνωματεύσεις, οι οποίες πρέπει να προέρχονται από τα αρμόδια προς τούτο υπηρεσιακά όργανα, συνεπικουρούμενες και από άλλα επίσημα στοιχεία που ανάγονται στο χρόνο της παραίτησής του (ΔΕΑ 1333/2011, Γνωμ. ΝΣΚ 166/2017).

10. Εν προκειμένω, με την υποβληθείσα αίτησή του, με την οποία ζητά την ανάκληση της πράξης με την οποία λύθηκε η υπαλληλική του σχέση, ο Ν.Σ. επικαλείται, αφενός μεν πλάνη του, συνιστάμενη στη, μετά την παραίτηση, δυνατότητα επανόδου του στην υπηρεσία, αφετέρου δε σύγχυση και πνευματική διαταραχή του, λόγω διάλυσης, κατά την περίοδο αυτή αρραβώνα και μακροχρόνιας σχέσης του. Προς απόδειξη μάλιστα του τελευταίου, προσκομίζει πρόσφατη (από 8-10-2018) ιατρική γνωμάτευση ιδιώτη νευρολόγου-ψυχίατρου, σύμφωνα την οποία, κατά το χρόνο υποβολής της παραίτησης, η βούλησή του δεν ήταν απαλλαγμένη από αρνητικά στοιχεία θλίψης

που του απέκλειαν την ελεύθερη βούληση, είχε αδυνατήσει η ψυχολογική του σκέψη και ελάμβανε αντικαταθλιπτικά και αγχολυτικά φάρμακα. Πλην όμως, τα ανωτέρω δεν αποδεικνύουν ότι η θλίψη και τα αρνητικά συναισθήματα τα οποία βίωσε ο αιτών κατά το χρόνο της υποβολής της δήλωσης παραίτησης, αληθινά υποτιθέμενα, ήταν τέτοιας βαρύτητας ώστε να είχαν ως συνέπεια να μην είχε συνείδηση τωνπραττομένων και να στερείτο της χρήσης του λογικού, της, ιδιωτικής μάλιστα, ιατρικής βεβαίωσης μη συνεπικουρούμενης από άλλα επίσημα στοιχεία που να ανάγονται στο χρόνο της παραίτησής του και επομένως να δικαιολογείται η ανάκληση της παραίτησής του λόγω ελαττώματος της βούλησής του. Επίσης, η πλάνη την οποία επικαλείται δεν μπορεί να θεωρηθεί ουσιώδης δεδομένου μάλιστα ότι δεν ανάγεται σε ουσιώδες στοιχείο της κατάστασης στην οποία πρόκειται να περιέλθει ο υπάλληλος μετά την παραίτησή του. Επομένως, ενόψει των ανωτέρω δεν είναι δυνατή η επάνοδος του στην υπηρεσία.

Απάντηση

15. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε'), γνωμοδοτεί, ομοφώνως, ότι επί του ως άνω ερωτήματος προσήκει η απάντηση ότι, δεν είναι δυνατή η επάνοδος στην υπηρεσία του τέως υπαλλήλου Ν.Σ., λόγω πλάνης αλλά και πνευματικής διαταραχής του κατά το χρόνο υποβολής της παραίτησης.

Θεωρήθηκε

Αθήνα 27-11-2018

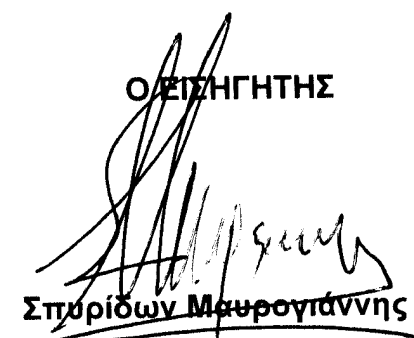
Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Μεταξία Ανδροπανέα

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Σπυρίδων Μαυρογιάννης

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.